

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 112/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ľubicou Balkovou, advokátkou, Železničná 11, Sučany, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/175/2021 z 29. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom o dovolaní v civilnom spore, ktorý žiada zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ, lekár, sa žalobou domáhal ochrany osobnostných práv, do ktorých malo byť zasiahnuté tým, že žalovaný adresoval viacerým subjektom sťažnosť na jeho správanie pri výkone jeho povolania. Okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol. Považoval za preukázané, že žalovaný pre správanie sťažovateľa pri lekárskom ošetrení podal sťažnosť na samosprávny kraj. Týmto konaním žalovaný nezasiahol do osobnostných práv sťažovateľa, pretože výkon jeho subjektívneho práva je okolnosťou vylučujúcou neoprávnenosť zásahu. Okresný súd nepovažoval za preukázané, že žalovaný sťažnosť odoslal aj médiám tak, ako to tvrdil sťažovateľ, a preto konanie žalovaného nebolo objektívne spôsobilé vyvolať ujmu v osobnostných právach sťažovateľa.

3. Sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie. Namietal nepreskúmateľnosť odôvodnenia, keď okresný súd neuviedol skutočnosti, ktoré považoval za nesporné, rozhodné, preukázané, vyhodnotenie dôkazov a z nich vyvedené skutkové závery. Sťažovateľ namietal aj záver okresného súdu, že výkonom subjektívneho práva nemožno zasiahnuť do osobnostných práv iných osôb. Podľa sťažovateľa každý zásah treba posudzovať s prihliadnutím na okolnosti, pretože každé nepravdivé tvrdenie preniknuté na verejnosť znižuje mravný profil dotknutej osoby.

4. Krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu, pretože jeho odôvodnenie považoval za výstižné, presvedčivé s vysvetlením podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov. Zosumarizoval okolnosti veci, keď žalovaný mal konkrétnu predstavu o poskytnutí zdravotnej starostlivosti, vo vzťahu ku ktorej mal sťažovateľ rozhodovaciu právomoc. Nenaplnenie predstavy žalovaného vyústilo do jej verbalizácie, reakciou na čo malo byť neadekvátne správanie sťažovateľa. Krajský súd považoval za správne skutkové zistenia, že sťažnosť žalovaného bola doručená len samosprávnemu kraju. Krajský súd doplnil, že hoci nemožno vylúčiť, že žalovaný podaním sťažnosti zasiahol do práv sťažovateľa, najmä z obsahu sťažnosti nebola preukázaná dostatočná intenzita zásahu, hoc by aj boli tvrdenia v nej nepravdivé. Vychádzajúc z protichodných tvrdení strán sporu o správaní sťažovateľa, konštatoval, že nebola preukázaná nepravdivosť sťažnostných tvrdení. Okrem toho prihliadol aj na jednorazovosť zásahu, emocionálne okolnosti veci a zákonnú možnosť žalovaného sťažovať sa na postup lekára. Krajský súd uzavrel, že konanie žalovaného nemožno označiť za neoprávnené v intenzite možného zásahu do osobnostných práv sťažovateľa.

5. Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku. Za nesprávne právne posúdenie označil (i) záver súdov, že žalovaný sťažnosťou realizoval zákonné právo, pretože ani to nie je absolútne a nemôže bez právneho dôvodu zasiahnuť do práv tretích osôb; podľa sťažovateľa sťažnosť obsahujúca nepravdivé tvrdenia, preniknutá na verejnosť, nie je výkonom práva, ale neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv v značnej intenzite a (ii) záver súdov, že nebola preukázaná nepravdivosť sťažnostných tvrdení, keď dôkazným bremenom k tejto negatívnej skutočnosti neprímerane zaťažili sťažovateľa; podľa sťažovateľa je správne právne posúdenie, že sťažnostné tvrdenia sú nepravdivé.

6. Najvyšší súd po sčasti prípustnom dovolacom prieskume ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom dovolanie sťažovateľa ako nedôvodné zamietol. Sformuloval dva právne závery: (i) výkonom zákonného práva žalovaný nemohol zasiahnuť do osobnostných práv sťažovateľa a (ii) sťažovateľ mal preukázať nepravdivosť sťažnostných tvrdení. Prvú dovolaciu námietku považoval za nedôvodnú, keď z odôvodnenia rozsudku krajského súdu je zrejmé, že pripustil zásah do osobnostných práv sťažovateľa výkonom subjektívneho práva podať sťažnosť, ale nebola preukázaná dostatočná intenzita pre vyvedenie následkov. Záver krajského súdu o nedostatočnej intenzite nevyhodnotil ako arbitrárny, keď bol dostatočne odôvodnený obsahom sťažnosti, spôsobom jej zverejnenia, jednorazovosťou zásahu a pochopiteľnými emóciami žalovaného. Druhú dovolaciu námietku vyhodnotil ako čiastočne racionálnu, keď sa stotožnil so sťažovateľom, že preukázanie pravdivosti tvrdení zaťažuje toho, kto ich tvrdí, teda žalovaného. Najvyšší súd uzavrel, že otázka, kto mal dôkazné bremeno k nepravdivosti tvrdení v sťažnosti, bola bez významu pre rozhodnutie krajského súdu, hoci túto otázku riešil, no z jej zodpovedania nevychádzal, keďže pre nedostatočnú intenzitu zásahu nebolo zasiahnuté do osobnostných práv sťažovateľa.

III.

7. Sťažovateľ porušenie základných práv identifikuje v tom, že najvyšší súd nepreskúmal prvý právny dovolací dôvod aj napriek tomu, že vychádzal zo skutkového stavu zisteného krajským súdom. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka svojvoľné závery o nedostatočnej intenzite zásahu, keď stret práv podať sťažnosť a na ochranu osobnosti nepodrobil kvalifikovanému prieskumu cez princíp proporcionality a spravodlivej rovnováhy. Vo vzťahu k nedostatočnej intenzite zásahu namieta, že najvyšší súd vychádzal len z obsahu sťažnosti bez vyhodnotenia, že sa dostala k iným osobám, a overenia pravdivosti sťažnostných tvrdení. Za nedôvodné a svojvoľné považuje závery najvyššieho súdu, že pre rozhodnutie krajského súdu bolo bez významu, ktorá zo strán sporu mala preukázať nepravdivosť sťažnostných tvrdení.

IV.

8. K nedôvodnosti dovolania treba uviesť, že ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou (III. ÚS 391/09). Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

9. K neprípustnosti dovolania treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

10. Z ťažko zrozumiteľnej ústavnej sťažnosti aj napriek zastúpeniu advokátom je zrejmé, že je len reprodukciou argumentácie sťažovateľa z konania pred všeobecnými súdmi. Sťažovateľ opakovane trvá na tom, že sťažnosť žalovaného nie je výkonom práva, pretože tvrdenia v nej sú nepravdivé, klamlivé, bez základu v realite a dostali sa na verejnosť. Preto je to neoprávnený zásah do jeho osobnostných práv. Všeobecné súdy sa dostatočne zrozumiteľne vysporiadali s tým, či možno podaním sťažnosti zasiahnuť do práv iných osôb. Dostatočne sa vysporiadali aj s opakovane tvrdenou nepravdivosťou sťažnostných tvrdení, ako aj s nedoručením sťažnosti subjektom, o ktorých sťažovateľ tvrdil, že im bola doručená.

Sťažovateľ prevažnou dovolacou, ale aj ústavnou argumentáciu hoci nie formálne, ale obsahovo namietal nesprávnosť skutkových záverov. Preto treba súhlasiť s najvyšším súdom, že argumenty smerujúce k prehodnocovaniu skutkových záverov o intenzite zásahu nie sú spôsobilé byť predmetom dovolacieho prieskumu. Nedostatok vôle pochopiť argumentáciu súdu v odôvodnení rozhodnutia nie je zásahom do práva na súdnu ochranu.

11. K prvému v dovolaní namietanému nesprávnemu posúdeniu najvyšší súd uviedol, že krajský súd sa stotožnil s názorom sťažovateľa, že do osobnostných práv možno zasiahnuť aj výkonom zákonného práva. V kontexte toho krajský súd z vykonaných dôkazov posudzoval intenzitu zásahu a prijal záver, že podaním sťažnosti v okolnostiach veci sťažovateľa nebolo zasiahnuté do jeho osobnostných práv. Krajský súd stret práv podať sťažnosť a na ochranu osobnosti podrobil testu primeranosti pri zohľadnení individuálnych okolností prípadu a preukázaných skutočností. Preto nemožno súhlasiť so sťažovateľom, že všeobecné súdy prijali absolútny záver, že za žiadnych okolností nemožno výkonom subjektívneho práva zasiahnuť do práv iných osôb. Najvyšší súd sťažovateľovi ozrejmil, že z rozhodnutí je zrejmé, že jeho žalobe nebolo vyhovené, keďže zistený skutkový stav nezakladal dostatočnú intenzitu zásahu do jeho práva. Nie preto, že by podaním sťažnosti nemohol žalovaný zasiahnuť do jeho práv. Najvyšší súd sa neodmietol zaoberať prvou dovolacou námietkou, či môže alebo nemôže výkon subjektívneho práva zasiahnuť do práv iných osôb. Odôvodnenie rozhodnutí, či už krajského alebo okresného súdu, treba vnímať jednak vo vzájomnej súvislosti, ale aj v obsahových súvislostiach samotného textu.

12. Nemožno súhlasiť so sťažnostnou námietkou, že závery najvyššieho súdu v otázke neprimeranosti dôkazného bremena sťažovateľa sú arbitrárne či svojvoľné. Najvyšší súd sťažovateľovi ozrejmil, že nepravdivosť tvrdení v sťažnosti bola bez významu pre rozhodnutie krajského súdu, ako aj rozhodnutie o zamietnutí žaloby. Pokiaľ konanie žalovaného, podanie sťažnosti na správanie sťažovateľa kontrolnému orgánu nebolo spôsobilé zásahu do osobnostných práv sťažovateľa, bolo bez významu posudzovať pravdivosť tvrdení v sťažnosti. Navyše, keď nebolo preukázané ich sprístupnenie verejnosti. Najvyšší súd k tomu dodal, že z odôvodnenia rozsudku krajského súdu to nevyplýva explicitne, no implicitne to nemožno vylúčiť. To však ešte samo osebe neznamená, že súdy sťažovateľa zaťažili preukázaním nepravdivosti tvrdení v sťažnosti žalovaného. Krajský súd túto otázku riešil v kontexte celej dôkaznej situácie vo vzťahu k nepravdivosti tvrdení, keď uviedol, že neadekvátne správanie sťažovateľa je len tvrdenie proti tvrdeniu. To viedlo k tomu, že táto dôkazná núdza na oboch stranách sporu spolu s ostatnými dôkazmi a závermi vyústila do zamietnutia žaloby.

13. Najvyšší súd z obsahu dovolania vyvodil dve právne otázky spĺňajúce podmienky posudzovania prípustnosti a dôvodnosti dovolania. Pri vymedzení dovolacích dôvodov a posudzovaní ich prípustnosti nepostupoval formalisticky, keď sa snažil pochopiť obsah dovolacích námietok, na ktoré dal sťažovateľovi zrozumiteľné odpovede. Záver najvyššieho súdu o nedôvodnosti prvej dovolacej námietky je prostý zjavného právneho omylu. Závery najvyššieho súdu o čiastočnej nedôvodnosti a neprípustnosti dovolania sú založené na racionálnom, a teda ústavne konformnom výklade právnej úpravy dovolania pre nesprávne právne posúdenie v civilnom procese. Preto namietaným rozsudkom nedošlo k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V namietanom rozsudku nemožno identifikovať zjavný omyl, čo vylučuje zásah do základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu